

Universitätsbibliothek Paderborn

Medvlla Theologica

Ex Sacris Scriptvris, Conciliorvm Pontificvmqve Decretis, Et Sanctorvm Patrvm Ac Doctorum Placitis Expressa ; In qua, quidquid tum ad fidei mysteria sanè ac rectè intelligenda, & ab erroribus quibusvis discernenda, tum ad sacramenta debitè conficienda & ministranda, tum ad actiones humanas iuxta ...

Complectens ea quæ ad Sacramenta & mores pertinent

Abelly, Louis

Coloniæ Agrippinæ, 1659

§. 4. De virtute Religionis, peccatisque illi oppositis.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38979

Primum est, odium Dei, quod peccator concipere potest (ut docet S. Th. q. 14. a. 1.) ex consideratione quorundam effectuum divinæ voluntatis, qui depravata suæ voluntati repugnant; qualis est inflictio pœnæ peccatis debita; Deum enim propter se præcise odisse nullus potest, cum in ejus natura nihil nisi infinite diligibile occurrat; & hoc peccatum haud dubiè peccatorum omnium gravissimum est, ut asserit idem S. Doctor a. 2. cum per illud hoc maximè à Deo avertatur.

Alterum peccatum est, acedia, quæ (ut docet S. Th. q. 35. a. 2. & seq.) nihil est aliud, quam tristitia & tædium quoddam voluntarium & deliberatum de bono spiritali, in quantum est bonum divinum, id est quatenus per illud bonum spiritali, puta per Sacramentorum susceptionem aliisque bona opera, homo tendit in Deum, illi obsequitur, illum glorificat &c. Et ut sic opponitur directè charitati, cujus proprius effectus est gaudium de bono divino.

Explicatis ijs, quæ ad charitatem pertinent in quantum Deum respicit, doctrinæ ordo postulare videbatur, ut de charitate proximi aliquid diceremus: verum cum plurima, quæ ad virtutem illam spectant, in præceptis secundæ tabulæ contineantur, commodius existimavimus (quod etiam præstitit Nav. cap. 14. nu. 3. & ante illum S. Bonav. in 3. dist. 37.) agere de ijs, quæ ad charitatem proximi spectant, cum quarti præcepti, & sequentium explicationem aggrediemur.

§. IV.

De virtute Religionis peccatisque illi
oppositis.

RELIGIONIS nomine secundum mentem S. Doctoris qu. 81. a. 1. intelligitur virtus illa, per quam homines Deo debitum cultum & honorem exhibent; quæ quidem non est Theologica, sed prima & præcipua inter morales; cum pro immediato objecto, non ipsum Deum, sed cultum & honorem illi exhibendum respiciat.

Illius

Illius actus sicut & aliarum virtutum sunt duplicis generis: alii siquidem sunt elicitii, quibus homo subijcitur Deo, illique debitum honorem & cultum exhibet. cuiusmodi sunt adoratio, sacrificium, oblatio, oratio, votum, &c. Per adorationem supremam Dei maiestatem reuerenter, nosque illi quanta possumus animi ac corporis demissione subijcimus: per sacrificium, ipsum Deum colimus tanquam supremam vitam ac necis arbitrum: per oblationem, eiusdem Dei absolutum ac summum in res omnes dominium profiteamur: per orationem, ad illum recurrimus ut fontem ac principium totius boni quod speramus: per votum denique eundem agnoscimus tanquam ultimum finem, in quem nos & nostra omnia speciali affectu referre volumus. De quibus omnibus & singulis plenius agit S. Doctor quaest. 84. & seq.

Alii autem sunt actus religionis imperati, cuiusmodi sunt omnes aliarum virtutum actus, qui ad Dei cultum referri possunt; quo sensu dicit S. Iacobus c. 1. *Religio mundana & immaculata apud Deum & Patrem haec est; Visitare pauperes & viduas in tribulatione eorum, &c.*

Quod spectat ad peccata virtuti religionis opposita, varia sunt & multiplicia, de quibus non solum hic, sed etiam in duabus sect. seq. agendum erit.

Primum & praeipuum ac veluti radix ceterorum, est superstitio, (qua ut docet S. Thom. q. 92. a. 2.) vel Deo cultus illegitimus, vel creaturae cultus indebitus exhibetur: prior illa subdividitur in duas species; quarum altera est, cum Deo exhibetur cultus falsus, ut si quis nunc veteris legis sacrificia offerret; hic enim cultus (ut observat S. Doctor. q. 93. a. 1. falsus esset, cum fuerit institutus ad significanda vita ac mortis Christi Domini mysteria tanquam futura, quae tamen iam peracta sunt: ad quod peccatum (ut monet Tolet. li. 4. c. 14.) reducitur illud, quo quis falsas reliquias pro veris supponeret, vel falsa miracula fingeret, ut ementito illo religionis nomine eleemosynas hinc inde corrogaret.

Altera species est, cum exhibetur Deo cultus super-

suus
quod
hom
ordin
tutio
confi
put
Su
tribu
trian
Male
Id
quan
c 24
esse
ceda
mus
lola
crea
M
mo
stiti
non
ctur
ipic
ma
inv
cor
(ut
qu
ex
len
cha
Et
po
vii

suus; id est (ut expl. cat. S. Doctor. art. 2. cum aliquid sit, quod neque confert ad Dei gloriam, neque ad hoc ut mens hominis in Deum feratur, aut carnis concupiscentia inordinata refrenentur, aut etiam quod est præter Dei institutionem, vel contra legitimam & approbatam Ecclesie consuetudinem; hoc enim totum (inquit S. Doctor. supra) *reputandum est superfluum & superstitiosum.*

Superstitio autem illa, qua cultus indebitus creature tribuitur, quinque sub se includit species; scilicet Idololatriam, Magiam, Divinationem, Vanam Observantiam, & Maleficium.

Idololatria est, cum cultus divinus alicui creature tanquam Deo exhibetur. Observat autem rectè Tolet. lib. 4. c. 24. Idololatriam, non modò religioni, sed etiam fidei esse oppositam; sicut enim vera adoratio non est, nisi præcedat in intellectu fides, qua illius excellentiam agnoscimus cui nos subiicimus; sic adoratio falsa, qualis est idololatria, supponit errorem in intellectu, quo æstimamus creaturam aliquam honore divino dignam.

Magna est potestas quædam inordinata collata per dæmones, pacto cum illis inito, qua mediis pravis & superstitiosis fit aliquid, quod est supra naturæ humanæ vires, non tamen ipsius dæmonis naturales vires excedit. Pactum autem illud magi cum dæmone fit, vel expressè cum ipso dæmone visibiliter apparente, aut cum aliquo alio mago vices dæmonis supplente: vel tacitè per dæmonis invocationem, quæ non solùm fieri censetur, cum homo conceptis verbis auxilium dæmonis invocat, sed etiam (ut rectè monet Mart. Delrio lib. 2. disquis. magic. qu. 2.) quoties homo intentat aliquid facere per ea, quæ neque ex se, nec virtute aliqua supernaturali divinitus indita, talem effectum producere possunt, ut cum certa verba vel characteres ad morbos depellendos adhibentur.

Observat etiam Tol. supra magiam hæresi sæpe coniunctam esse; ut si magus cum pertinacia credat dæmones posse patrare miracula, aut aliquid citra permissionem divinam propria virtute facere; *Certissime enim tenendum est* (ut

(ut

(ut ait S. Aug. lib. 18. de civ. c. 18.) *solum Deum posse omnia facere quæ voluerit, nec dæmones aliquid operari secundum naturam suam potentiam, nisi Deus permiserit.*

Observat etiam idem Toletus contingere aliquando posse personas quasdam simplices. modis supra explicatis quibus tacite dæmon invocatur, utentes, invincibiliter ignorare se invocare dæmonem; & tunc non peccare saltem mortaliter propter ignorantiam illam invincibilem, quæ tamen amplius illos non excusat, quando vel ab aliis monentur, vel per se ipsos advertunt id quod faciunt illicitum esse, aut de illo dubitare incipiunt.

Divinatio est inordinata & superstitiosa inquisitio rerum aliquarum, vel futurarum vel occultarum, quas homo hinc & nunc naturaliter cognoscere non potest:

Docet autem S. Th. q. 95. a. 3. semper in divinatione expressam vel tacitam dæmonis invocationem reperiri, ut illius ope noticia rerum illarum acquiratur; unde fit ut divinatio, sicut & magia, propter illud commercium cum dæmone, gravissimum contra virtutem religionis censetur esse peccatum: Apostolus siquidem prohibet fideles fieri socios dæmoniorum: 1. Cor. 10. & S. Aug. lib. 2. de Doct. Christi. c. 23. dicit *Omniem societatem dæmonum tanquam pestiferam esse fugiendam.*

Expressa autem dæmonis invocatio in divinatione multipliciter fieri solet (ut fuse explicat S. Doctor q. 95. a.) iuxta varios modos quibus solet dæmon futura vel occulta manifestare. Aliquando enim id præstat per fictas quasdam apparitiones, quibus oculis hominum illudit; & hæc divinationis species vocatur prættigium. Aliquando per somnia quando quis per somnia responsum expectat a dæmone. & vocatur divinatio per somnia. Aliquando per mortuorum fictam apparentiam vel locutionem: & vocatur Necromantia. Aliquando per statuas & aliqua corpora terrestria: & dicitur Geomantia. Aliquando per figuras apparentes in aquis: & vocatur Hydromantia. Aliquando per figuras areas vel igneas: & vocatur Æromantia vel Pyromantia. Aliquando per inspectionem viscerum animalium quæ dæmonibus immolantur: & dicitur Auruspiciis.

Quæ

Quæ quidem omnes divinationis species sunt peccata mortalia gravissima, divina lege reprobata, ut patet Deut. c. 18. & etiam sanctionibus Ecclesiasticis sub anathematis interminatione prohibita, ut habetur cap. *Si quis*, 26. q. 5.

Divinatio quæ fit per tacitam demonum invocationem (ut docet S. Th. *suprà*) in duo genera subdividitur. Quorum primum est, quando ad cognoscendas res futuras vel occultas superstitiosè consideratur aliquid in dispositionibus quarumdam rerum, quod ex se nullam habet naturalem connexionem cum rebus illis futuris vel occultis: ut enim rectè dixit S. Aug. lib. 2. de Doctr. Chr. cap. 22. *Iste opinioniones quibus dæmonum signis humana presumptione instituti, ad eadem illa, quasi quædam cū demonibus pacta, referende sunt.*

Quod si ad hunc divinandi finem motus vel situs siderum consideretur, hæc divinatio dicitur Astrologia: si gartitus animalium aut avium, dicitur Augurium: si earumdem avium volatus, Auspicium: si verba quædam hominū casu prolata retorqueantur ad prænotionem aliquam futurorum, dicitur Omen: si lineamenta quædam manus superstitiosè observentur, vocatur Chyromantia.

Porro circa Astrologiam observandum est ex S. Doctore q. 95. art. 5. quòd, quamvis per illam scientiam aliqui effectus naturales præcognosci possint, ut Eclipses, æris imutationes, &c. item inclinationes, complexionis, & alię similes corporis humani dispositiones (quòd, licet valde incertum sit in particulari, nihilominus in generali ex Philosophia compertum est, astra & cælos in humana corpora aliquo pacto influere) certum est tamen duobus præsertim in casibus mortale peccatum est Astrologicæ ejusmodi scientia uti. Primò ad ea cognoscenda, quæ à sola divina voluntate pendent, puta ad cognoscendam prædestinationem, salutem, damnationem &c. alicujus hominis. Secundò ad ea præcognoscenda tanquam certò eventura, quæ ex libera hominis voluntate pendent: unde S. Augustin. lib. 4. confess. cap. 3. dicit ejusmodi astrorum consultores, quos vocat Planetarios, à Christiana pietate repelli & damnari: & libr. 2. de doct. Chr. capit. 20. vocat Astrologiam illam judiciariam genethliacorum.

Perni-

Terniciosam superstitionem; dicitque illius sectatores erroris, & vendere imperitiam hominibus miserabilem servitutem. Diximus (tanquam certo eventura) quia, si quis per illam scientiam ex cognitione complexionis & habitudinis naturalis alicuius hominis, coningeret tantum evenire posse, ut hoc vel illud ageret; tunc licet alioqui vanum & vane incertum esset tale iudicium, non esset tamen peccatum mortale; nisi in eo casu, quo quis ita addictus esset eadem modi astrologicis observationibus, ut illis tanquam principis & præcipua regula in suis actionibus uteretur, ita ut, prius consultis astris, neque ullum negotium aggredi, neque quidquam alicuius momenti agere vellet.

Est præterea genus alterum divinationis per sortes, circa quod advertendum est ex S. Thom. a 8. alias esse sortes divinatorias, quæ adhibentur ad aliquid occultum vel futurum sciendum; alias consultorias ad cognoscendum quid in aliquo casu agendum sit; alias divisorias ad determinandum quid in alicuius rei partitione cuique eveniat. Et in fortibus quidem divinatoriis est semper peccatum mortale; quia in illis semper tacita dæmonis invocatio reperitur; cum neque ex divina institutione, neque ex aliqua virtute naturali sortes illæ connexionem ullam necessariam habeant cum eo, quod per illas inquiritur.

In fortibus autem consultoriis est etiam peccatum mortale, quando resolutio expectatur à dæmone, non vero quando per illas Deus consultitur; quod tamen fieri non debet nisi eum triplici cognitione. Prima est, ut non ex curiositate, sed ex gravi aliqua necessitate id fiat: e.g. *inter Dei ministros* (ut id verbis & autoritate S. Aug. Epist. 180. ad Honora tū explicemus) *sit disceptatio, qui eorum persecutionis tempore maneat, ne fuga fiat: omnium; & qui eorum aliter non potuerit terminari, qui autem nihil videtur, qui maneat, & qui fugiant, forte legendi sunt; & lib. 1. de doctr. Christian. cap. 28. aliud profert exemplum, Siquis ab invicem aliquid, quod oporteret dari, ei qui non haberet, nec duobus dare possit: si tibi occurrerent duo, quorum neuter alium vel indiget*

ita vel aliqua ergate necessitudine superaret, nihil iustius faceret, quam ut sorte eligeres, cui dandum esset, quod duobus dari non posset.

Secunda conditio est, ut fiat cum reuerentia. unde obseruat Beda super caput x. Act. Apostolos non nisi collecto fidelium cœtu, & precibus ad Deum fuis sortes dedisse, ut in locum Iudæ alium Apostolum substituerent.

Tertia denique conditio est, ut verba sacræ scripturæ, quæ in sortibus consultoriis adhiberentur, ad negotia terrena non conuertantur: unde S. Aug. Epist. 119. ad Ianuar. his inquit *quæ de paginis Euangelicis sortes legunt; et si optandum sit ut id potius faciant, quam ad demonia consulenda concurrant, tamen etiam ista mihi displicet consuetudo, ad negotia secularia, & ad vitia huius vanitatem diuina oracula vel conuertere.*

Diuisoria autem sortes licitæ sunt, dummodo triplex adsit conditio, ut docet Tol. Lib. 4. c. 15. prima est; ut nihil in illis fiat contra iustitiam, Secunda; ut nihil etiam fiat contra bonum publicum, ut si dignitates sorti committerentur inter eos, quorum aliqui essent ad illas incerti. Tertia denique, ne fiant eiusmodi sortes in beneficiis, & dignitatibus Ecclesiasticis, in quibus sortitione uti non licet. His stantibus conditionibus sorte diuisoria uti licitum est, dummodo euentus illius non expectetur à dæmone, sed sit purè fortuitus.

Vana operatio in eo differt à diuinatione, quod hæc præsertim spectet cognitionem rerum quarumdam occultarum modo indebito consequendam, illa vero refertur ad commoditates aliquas corporis vel animi per media quædam inutilia & superstitiosa obtinendas; quod si id fiat ad nocimenta inferenda, vocatur maleficium. Certum est autem eiusmodi vanam & superstitiosam observationem esse ex genere suo peccatum mortale; in ea si quidem vel expressa vel tacita dæmonis invocatio semper reperitur, ut docet S. Aug. lib. de doct. chr. c. 26.

Illius verò tres sunt præsertim species, prima est ars notoria, quæ orationibus quasdam & ieiunia tanquam media

§ certa

certa & infallibilia adhibet ad acquirendas scientias sine
 ullo labore & studio, ad modum scientiarum in fularum;
 quod quidem fieri sine mortali peccato non potest, ut
 docet S. Th. q. 96 a. 1. Secunda est observatio sanitatum,
 cum quis nimirum ad sanitatem recuperandam, aut alte-
 ri conferendam, media quadam inutilia & superstitiosa
 adhibet; ut quasdam orationes certis quibusdam verbis
 & non aliis conceptas, certos characteres brachio colli-
 gatos, &c. Et hæc vana observatio, nisi inuincibilis igno-
 rantia excuset, mortale peccatum est; cum (ut docet S.
 Th. art. 2) in ea subsit semper tacita aliqua dæmonis in-
 vocatio: unde S. Aug. supra dicit, quod *ad superstitionem
 pertinent ligatura & remedia, quæ medicorum quoque discipuli-
 na condemnat, &c.*

Neque dicas orationes esse media optima, & religioni
 valde consentanea: id enim verum est, si adhibeantur so-
 lum ad postulandam à Deo sanitatem; non verò, si illis ex
 superstitiosa persuasionem inesse credatur vis ad conferen-
 dam sanitatem; vel si existimetur per illas orationes sani-
 tatem infallibiliter esse impetrandam, dummodo talibus
 verbis & non aliis consistat, &c. quis enim non videt
 observationes eiusmodi vanas & inutiles esse, præter
 quæ & orationi, & religioni repugnantes.

Idem indicium ferendum est de iis, qui collo appendi-
 gestant reliquias sanctorum, aut verba quædam Euange-
 lica; si enim id fiat ex vero & sincero religionis affectu ad
 colendum Deum & sanctos eius honorandos, licitum est
 & pium; si verò vana aliqua circumstantia observetur, ut
 quod vas reliquiarum debeat esse talis formæ; quod vet-
 ba Euangelica in charta virgine sint scripta; aut quod certo
 credatur reliquiis illis & verbis inesse vim infallibilem
 efficiendi, ut quis v. g. in bello aut in statu peccati morte-
 lis non moriatur: id haud dubiè superstitiosum est, ac præ-
 terea illicitum, ut docet Tol. lib. 4. cap. 16. post S. Th.
 sup. art. 3. ad 3.

Tertia denique est, vana observatio futurorum even-
 tuum: ut cum quis ex quarundam rerum impertinenti-
 um occursum mala aliqua vel bona sibi vel aliis even-
 tui ominatur.

varia

Varia illius vanæ obseruationis exempla profert S. Aug. supra c. 20 ubi dicit quod *Ad pacta cum demonibus inita pertinet millia inanum obseruationum*; pura si membrum aliquod salierit, si unctim ambulanti bus amicis lapis, aut canis; aut puer medius interuenit; si quis cum se calceat, sternutauerit si vestis a foricibus rodatur; & plus timeatur suspicio mali futuri quam præsens damnum doleatur.

Quod spectat ad maleficium, breuiter dicimus speciem quamdam esse vanæ obseruationis, qua quis dæmonis ope aliis siue in corpore, siue in anima, siue in bonis exterioribus nocet vel nocere intendit. unde patet, quæ sit differentia inter magum & maleficum, ut obseruat Tol. lib. 4. c. 16. magus enim ope dæmonis utitur præsertim ad propriam ostentationem & admirationem sui excitandam; maleficus vero ad nocendum aliis inferendum.

Est autem duplex maleficium, amatorium scilicet & veneficium, amatorium illud est, quo utuntur malefici ad amorem carnalem excitandum, vel è contrà ad odia, vel diuortia inter personas coniugatas excitanda: circa quod obseruandum est (ut recte monet idem Tol. supra.) dæmonem nullam posse voluntati humanæ necessitatem inferre, sed eam tantum modo allicere, vel immutando phantasiam & imaginationem, & rem amatam exhibendo tanquam amabiliorem, vel carnis appetitum inflammando & excitando; quibus non obstantibus voluntas libera semper manet, potestque homo, si velit, gratiæ diuinæ auxilio a diutis illecebras omnes eiusmodi abiicere.

Maleficium veneficium illud est, quo utuntur malefici, ut alicui noceant, vel in corpore dolores & infirmitates quasdam inducendo, vel in bonis exterioribus ventos, grandines & tempestates ope dæmonis excitando, quibus animalia interimantur, arbores eradicentur, domus subuertantur, &c. certum est enim dæmonem ista & alia similia, Deo ita permittente, posse efficere, ut manifestum est ex cap. 1. & 2. libri Iob.

Porro aduertendum est maleficos, præter peccatum
 S 2 male

peccatum maleficii initi, multis insuper aliis horrendis peccatis esse irretitos; quapropter ab illis in confessione inquiri debet, num aliquod pactum expressum vel tacitum cum dæmone inierint; quidue illi promiserint; num Christi Domini fidem & Baptismum eiurauerint; num aliquid erroneum contra fidem crediderint; num dæmonem inuocauerint, vel ipsi ad orationem, aut alios diuinos honores detulerint; vel ab ipso aliquod in hac vita, vel in futura sperauerint; num sacrilegium aliquod commiserint, & rebus aliquibus sacris puta oleo sancto, aqua benedicta, ad impia & nefanda facinora patranda abuti fuerint; Perpendenda item damna, quæ ex eorum maleficiis fuerint subsecuta, ut reparatio eorum iniungatur; quæ omnia & plura alia videri possunt apud Mart. Delrio lib. 6. sect. 3. & Tolet. loco sup. cit. ubi etiam rectè monet maleficos peccare, non solum quando vtuntur maleficiis ad nocendum, sed etiam cum eandem artem adhibent ad soluendum maleficium quod intulerunt; imo nec licitum esse petere à malefico, vt maleficio dissoluatur; sed orationibus, exorcismis, sacramentorum digna susceptione, & aliis piis operibus id à Deo postulandum, & expectandum esse.

Præter quinque suprâ dictas superstitionis species, duo sunt ad huc peccata religionis virtuti speciatim opposita, scilicet tentatio Dei, & sacrilegium.

Tentatio Dei est, cū quis dubitans de aliqua perfectione Dei aliquid agit, vt experiatur vtrum Deus talem perfectionem habeat necne; v. g. vtrum Deus sciat, vel possit aliquid, hoc autem peccatum ex genere suo mortale est, ut docet Tolet. cap. 19. ubi etiam obseruat, duobus modis illud committi posse. uno modo expressè; cum quis aliquid facit hac intentione, ut experiatur, vtrum Deus aliquid facere possit: altero modo tacite; quando quis licet non habeat expressam intentionem Deum tentandi, id tamen agit, quod ex se in illam Dei tentationem tendit; ut cum quis neglectis mediis à diuina prouidentia constitutis expectat effectum aliquem à solo Deo, nulla necessitate aut causa rationabili ad id mouente; unde S. Aug.

Aug. lib. 2. cont. Faust. c. 36. dicit, quod Christus Dominus Fugiendo & latendo hominis instruebat infirmitatem, ne Deum tentare audeat, quando habet quod faciat ut quod cauere oportet, euadat.

Quod si necessitas aliqua vel rationabilis causa sub sit; tunc (ut docet S. Th. q. 97. a. 1. non tentaret Deum, qui auxilium aliquod extra ordinarium ab eo postularet, aut expectaret, iuxta illud 2. paralip. 20 *Cum ignoremus quid agere debeamus, hoc solum habemus residui, ut oculos nostros dirigamus ad se.*

Sacrilegium (ut docet S. Th. q. 93 a. 1. & seq.) est violatio rei sacræ, seu diuino cultui destinatæ: quæ violatio contingit, cum aliquid circa eam fit, quod repugnat eum eo cultu ad quem destinata est, ut recte obseruat Greg. à Valent. disp. 6. q. 15. de sacril. pu. 1. Tres autem sacrilegii species distinguit S. Doctor supra; prima spectat personas sacræ; secunda loca sacræ; tertia res sacræ, prout à personis & locis distinguuntur.

Ad primam speciem pertinet, quidquid fit contra personam sacræ, (qualis est clericus vel persona religiosa) quo reuerentia eius conditioni debita, aut immunitas eidem, quatenus Deo sacræ est, concessa violatur, aut læditur; ut si quis manus violentas in Clericum iniiciat, aut cum persona sacræ fornicetur.

Ad secundam speciem spectant actiones illæ, quæ specialiter repugnant cultui diuino ad quem sacer locus destinatus; qualia sunt effusio iniusta sanguinis humani in Ecclesia, item fornicatio, & quæuis alia illicita seminis effusio in eodem loco, furtum item, non modo rei sacræ quod ad tertiam speciem pertinet, sed & cuiuscumque alterius in loco sacro perpetratum, ut ex communi Theologorum sententia docet Valent. supra.

Ad tertiam denique sacrilegii speciem pertinet abusus sacramentorum aliarumque rerum sacrarum, aquæ benedictæ, &c. Item profanatio vasorum, & ornamentorum sacrorum. Addit Caietanus apud eundem Valentem, am supra ad hanc quoque sacrilegii speciem pertinere sacrarum scripturarum abusum; ut si ad superstitiones

inducendas, vel hæreses confirmandas, vel etiam ad res
fudicras adhibeantur.

Cæterum rectè observat idem Valentia supra p. 1. 2. sa-
cilegium quodcumq; ex formali intentione, & cum di-
vini cultus contemptu perpetratum, esse peccatum mor-
tale; nec ullam materiæ levitatem excusare, eò quòd rati-
one contemptus, si non materia, certè malitia gravis sem-
per in eo reperiatur: fecùs autem, si quis absq; ullo divini
cultus contemptu re aliqua sacra utatur præter eum fi-
nem, ad quem destinata est, erit enim tantummo-
do peccatum veniale, si prudentis viri iudicio materi-
a levis esse censeatur; si verò gravis sit, erit mortale,

§. V.

*Quot modis peccetur in primum Decalogi
præceptum.*

CONTRA hoc primum Decalogi præceptum peccant
in primis qui Idololatriam ac Iudaismũ profitentur,
aut à fide, vel religione Catholica per Apostasiam re-
cedunt.

Qui dogmatibus hæreticorum aliisq; erroribus ab Ec-
clesia damnatis & proscriptis pertinaciter adherent: qui
hæreticos in causa hæresis fovent & protegunt; cum illis
temerè de fide disputant; eorum libros legunt; aut con-
cionibus vel ceremoniis interfunt.

Qui de alicuius articuli fidei veritate dubitant: qui fidei
negant vel dissimulant, cum illam exterius profiteri tenentur:
qui fidei mysteria præcipua aliaq; ad salutem scitu
cessaria, ut symbolum fidei, orationem Dominicam, De-
calogum, & Sacramenta culpabiliter ignorant.

Qui de misericordia & gratia Dei præsumunt: vel de illa
desperant: qui Deum propter flagella sibi inflicta ob-
runt; de ejus providentia obmurmurant; vel ejus ob-
sequium animo deliberato fastidiunt.

Qui Deo cultum superstitiosum, & indebitum, vel crea-
tura cultum soli Deo debitum impendunt: qui demonem
expressè vel tacitè invocant vel pactum expressum vel
solum cum eo ineunt,